

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/92/2019
Identifikačné číslo spisu: 2018200211
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2018200211.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: O.. I.. H. T., trvale bytom O. XXXX/X, XXX XX Q., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej číslo: 36126-3/2018-BA zo dňa 2. júla 2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozhodnutiu Krajského súdu v Trnave, č. k. 43Sa/17/2018-75 zo dňa 6. mája 2019, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/17/2018-75 zo dňa 6. mája 2019 z a m i e t a.

II. Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na krajskom súde

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 43Sa/17/2018-75 zo dňa 6. mája 2019, podľa ust. § 191 ods. 1 písm. d/, e/, a g/ zák. č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku ďalej len (S.s.p.) zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia číslo: 36126-3/2018-BA zo dňa 2. júla 2018 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Predmetným rozhodnutím žalovaná podľa § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“) zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava č. 56843-1/2018-TT zo dňa 10. januára 2018 vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatoval, že skutkové okolnosti prípadu, týkajúce sa zrušenia živnostenského oprávnenia v súvislosti s podnikateľskou činnosťou žalobcu ku dňu

31.12.2004, neboli v konaní medzi účastníkmi spornými. Sporné zostalo právne posúdenie otázky, či žalobca, ktorý je od 1.12.2000 držiteľom autorizačného osvedčenia č. 0521AA, má naďalej postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, nakoľko bol v spornom období držiteľom oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z., citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 21 ods. 1, § 21 ods. 4 písm. b), § 209 ods. 4 citovaného zákona, podľa ustanovení prvej hlavy a tretej hlavy tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku.

4. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že hoci na konanie a rozhodovanie žalovanej sa podľa § 172 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní - zákon č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok), platia preň ústavné princípy a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov rady Európy, vrátane práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka ako základného práva vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 Ústavy SR nielen pre konania súdne (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 83/93), práva na dostatočné, zrozumiteľné a logické odôvodnenie rozhodnutia, ako aj princípu predvídateľnosti rozhodnutia. Z obsahu spisového materiálu mal krajský súd za zrejmé, že v danom prípade ústavné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka bolo postupom správnych orgánov vo veci porušené, ako to vyplýva už zo skutočnosti, že začatie konania nebolo žalobcovi pobočkou Sociálnej poisťovne oznámené a nebolo mu tak umožnené k podkladom rozhodnutia sa vyjadriť napriek tomu, že podľa označenia aplikovaného ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. by malo ísť o sporný prípad zániku sociálneho poistenia. Súčasne, vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, z ktorých žalovaná a prvostupňový správny orgán vychádzali a vydaním prvostupňového rozhodnutia (po 14 rokoch!) sa jednalo o rozhodnutie bez pochybnosti nepredvídateľné, navyiac, z hľadiska zrozumiteľného vysvetlenia dôvodu vydania rozhodnutia, ozrejmenia úvah správneho orgánu pri hodnotení dôkazov a aplikácii právnych predpisov trpiace obsahovými nedostatkami a nezodpovedajúce požiadavkám ustanovenia § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., pretože odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia obsahuje len citáciu ustanovení § 5 a § 21 zákona o sociálnom poistení bez jeho identifikácie (hoci z obsahu záhlavia rozhodnutia aplikovaný právny predpis nepochybne identifikovať možno) bez bližšej konkretizácie, z čoho správny orgán bez ďalšieho vysvetlenia vyvodzoval, že žalobca má postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a že mu povinné poistenie nezaniklo dňa 31. decembra 2004, ale zaniklo dňa 30. júna 2006. Podľa názoru krajského súdu vydaním napadnutého rozhodnutia po takmer 14 rokoch došlo zo strany Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava k porušeniu princípu právnej istoty, ktorý pozostáva z niektorých čiastkových prvkov, ktoré môžu vystupovať ako samostatné princípy. Najmä je to požiadavka na jasnosť, zrozumiteľnosť a predvídateľnosť rozhodnutí orgánov verejnej moci. Princíp právnej istoty vo svojej podstate spočíva aj v tom, že každý sa môže dôvodne spoliehať, že súdy, resp. ostatné aplikačné orgány v jednotlivých prípadoch požadované subjektívne práva priznajú, ohrozené alebo porušené subjektívne práva ochránia a predpokladané povinnosti alebo sankcie uložia a nesplnenie povinnosti alebo sankcie vynúti presne tak, ako to vyžadujú právne normy a ako to tieto normy predvídajú. Princíp právnej istoty je hmotnoprávny princíp, ktorý sa svojimi dôsledkami prejavuje aj vo sfére procesného práva. Český ani slovenský právny poriadok ho vyslovene nezakotvuje, oba tieto právne poriadky však upravujú princíp legitímneho očakávania a tiež princíp ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere. Účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (nálež Ústavného súdu SR sp. zn. PL ÚS 16/06 zo dňa 24.6.2009, nálež Ústavného súdu SR sp. zn. PL ÚS 10/04 zo dňa 6.2.2008). S legitímnym očakávaním úzko súvisí aj zákaz prekvapivého rozhodnutia, keď správne orgány nemôžu bez náležitého odôvodnenia a poskytnutia možnosti účastníkovi konania oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia, odchýliť sa od doterajšej rozhodovacej praxe.

5. V súvislosti s právnym posúdením krajský súd uviedol, že súdna prax nie je vo vzťahu k danej problematike jednotná a ustálená, čo sa prejavuje v rozdielnych výstupoch všeobecných súdov v obdobných súdnych sporoch, pričom doposiaľ v tomto smere nebolo prijaté pre rozhodovanie záväzných

stanovisko. Krajský súd preto pri posudzovaní veci zohľadňoval nielen logický význam ustanovení zákona, ale aj účel súvisiacej právnej úpravy a samotného nemocenského a dôchodkového poistenia, naplnenie ktorého v danom prípade rozhodnutím správnych orgánov vo veci aj vzhľadom na už konštatovaný časový odstup zjavne nebolo sledované.

6. Ďalej krajský súd vo vzťahu k zákonnej definícii statusu SZČO konštatoval, že táto z dôvodu častých zmien zákona o sociálnom poistení nie je ustálená a jednotlivé zmeny zákona zodpovedajú najmä v tom ktorom čase aktuálnej rozhodovacej praxi správnych súdov a Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 23. februára 2013, ktoré sa týkalo obdobného, aj keď nie skutkovo totožného problému s účasťou na povinnom sociálnom poistení advokátov).

7. Krajský súd práve z dôvodu nestálej právnej úpravy relevantných zákonných ustanovení nemohol prisvedčiť čisto formálnemu výkladu kogentných právnych noriem verejného práva, hoci zabezpečujúcich napĺňanie verejných fondov nemocenského poistenia založeného na princípe solidarity a proporcionality vyjadrenej stanovením vymeriavacích základov, ale podstatné je, že ide o ich napĺňanie zo súkromných príjmov z podnikania fyzických osôb. Z vyššie uvádzaných dôvodov krajský súd pri posúdení právnej otázky vzniku, trvania a zániku povinnej účasti SZČO na povinnom nemocenskom poistení prijal za spravodlivé vychádzať okrem jazykového aj z teleologického výkladu zákona o sociálnom poistení, s prihliadnutím na účel sledovaný zákonom a na vyššie uvedené vzájomné súvislosti ustanovení § 3 ods. 1 písm. b), § 5 písm. c), § 14 ods. 1 písm. b) a § 21 ods. 1 a 4 písm. b) citovaného zákona o sociálnom poistení. V nadväznosti na použitý výklad zákona o sociálnom poistení krajský súd poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 295/2017 a na nález sp. zn. III. ÚS 341/07 z 1. júla 2008.

8. Krajský súd, vychádzajúc z citovaných rozhodnutí ústavného súdu, sa priklonil k teleologickému výkladu ustanovení § 3 ods. 1 písm. b), § 5 písm. c), § 14 ods. 1 písm. b) a § 21 ods. 1 a 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 a vyhodnotil právne posúdenie veci žalovanou za formálne a neudržateľné, pretože popiera samotný účel zákona o sociálnom poistení, ktorým je viazať účasť na sociálnom poistení na určitý dosiahnutý príjem zo zárobkovej činnosti, čo je potrebné vykladať ako príjem dosiahnutý realizáciou činnosti, nie držbou povolenia na výkon tej ktorej činnosti podľa osobitných predpisov.

9. Uviedol tiež, že zákon o sociálnom poistení nerozlišuje na účely účasti na sociálnom poistení príjem, ktorý fyzická osoba môže dosiahnuť z viacerých oprávnení, avšak vychádzajúc zo systematického výkladu zákona mal krajský súd zato, že samotný status SZČO, teda len splnenie podmienky udelenia oprávnenia, automaticky účasť na sociálnom poistení nezakladá. Preto krajský súd ustanovenie § 21 ods. 1 a 2 písm. b) ZSP v spojení so zákonnou úpravou osobného rozsahu povinného nemocenského a dôchodkového poistenia podľa § 14 ods. 1 písm. b) a § 15 ods. 1 písm. b) ZSP vykladal tak, že pokiaľ fyzická osoba disponuje súčasne dvoma oprávneniami, ktoré podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení zakladali status SZČO, účasť na povinnom nemocenskom a dôchodkovom poistení podľa § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b) ZSP sa posudzuje osobitne vo vzťahu ku každému oprávneniu, ak oprávnenie, na základe ktorého sa výlučne dosahoval príjem podľa § 138 ods. 9, zaniklo. Krajský súd súhlasil s výkladom žalovanej, že zákon o sociálnom poistení nevyklučuje súbeh viacerých sociálnych poistení, a preto nadobudnutie právneho postavenia zamestnanca nemá za následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO, avšak dodal, že je tomu tak za predpokladu, že samostatne zárobkovo činná osoba súčasne vykonáva zárobkovú činnosť v zmysle § 3 ods. 1 písm. b) ZSP. Skonštatoval, že v predmetnej veci si správne orgány vôbec nepreverili, či žalobca mal z titulu autorizovaného architekta nejaký príjem v rozhodnom období. Podľa tvrdenia žalobcu tento bol totiž iba zapísaný v zozname autorizovaných architektov, čo však ešte neznamená, že v súvislosti s touto registráciou vykonával aj nejakú činnosť a poberal z nej príjem.

10. Krajský súd ďalej uviedol, že s porušením princípu právnej istoty súvisí aj porušenie princípu spoluúčasti, ktorý zaručuje realizáciu všeobecného práva osoby, t. j. občana zúčastňovať sa na

rozhodovacej činnosti orgánov pôsobiacich vo sfére verejnej správy. Hoci je vecne správne procesné východisko žalovanej, že na konanie žalovanej podľa zák. č. 461/2003 Z.z. sa nevzťahujú ustanovenia správneho poriadku, neznamená to, že na konanie orgánov, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy, sa nevzťahujú ústavné princípy vlastné právnemu štátu a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov Rady Európy. Krajský súd mal zato, že aj v konaní vo veciach podľa zákona o sociálnom poistení musí byť garantované právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka ako základné právo vyplývajúce z článku 48 ods. 2 Ústavy SR. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 83/93, ktorý jednoznačne rozhodol, že právo na prerokovanie sa priznáva aj pred orgánom verejnej správy. Hoci zákon o sociálnom poistení neuvádza v žiadnom svojom ustanovení lehoty, v ktorej v danom prípade je Sociálna poisťovňa povinná rozhodnúť o vzniku, zániku, resp. o zmene sociálneho poistenia, článok 6 ods. 1 Dohovoru vyžaduje, aby každá vec, či už trestná alebo občianska, bola prejednaná a rozhodnutá v primeranej lehote. Primeraná rýchlosť je jednou z podmienok spravodlivého procesu v širšom slova zmysle. Dlhो trvajúce konanie ohrozuje jeho účinnosť a kredibilitu. Princíp konania v primeranej lehote vychádza z poznania, že pomalá spravodlivosť je odmietnutá spravodlivosť a že spravodlivosť je vždy ohrozená, ak sa uskutočňuje priveľmi dlho. V právnom štáte by nemala existovať situácia, pri ktorej postup orgánov verejnej správy nebol ohraničený žiadnou lehotou na vybavenie veci, resp. aspoň rámcová zákonná požiadavka na vybavenie veci včas a bez zbytočných prieťahov. Taký stav by v praxi totiž spôsobil právnú neistotu. Princíp konania rozhodnúť v primeranej lehote je garantovaný ústavnoprávne, ale vo vzťahu k verejnej správe je upravený osobitným zákonom, predovšetkým v právnych poriadkoch členských štátov. V danom prípade nemožno teda súhlasiť s tým, že Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava rozhodovala v predmetnej veci v primeranej lehote, keďže sa nemožno odvolávať na zložitost' prípadu, ani na množstvo adresátov, ktorých sa rozhodnutie týka.

11. V danej súvislosti mal krajský súd z predloženej spisovej dokumentácie za zrejmé, že žalobca svoje ústavné právo na prerokovanie veci v jeho prítomnosti nemohol uplatniť, pretože mu príslušný orgán - Sociálnej poisťovne neoznámil vôbec začatie konania. Vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, s ktorými žalovaná vychádzala a vydaním preskúmaného rozhodnutia išlo o absolútne nepredvídateľne začaté konanie. Konanie pobočky malo všetky znaky arbitrárnosti, t. j. konania vedeného bez vedomia účastníka a bez poskytnutia možnosti vyjadriť sa k veci, čo sa napokon prejavilo v nedostatočnom zistení skutkového stavu vo veci a vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia. Znamená to, že pobočka žalobcovi ako účastníkovi správneho konania neoznámila začatie konania podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona o sociálnom poistení. Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalovaná okrem porušenia ústavného práva žalobcu na právnú ochranu v štádiu administratívneho konania podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR porušila aj postupy konania dané ust. § 195 a § 196 zák. č. 461/2003 Z.z. najmä tým, že mu nedala možnosť vyjadriť sa vo veci a nemal možnosť vyjadriť sa ani k zadováženým písomnostiam a uviesť tvrdenia, ktoré môžu byť v jeho prospech. Žalovaná je pritom povinná aj z úradnej moci objasňovať rovnako a dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti, bez ohľadu na to, či svedčia v prospech alebo v neprospech účastníka konania.

12. Taktiež považoval krajský súd za potrebné zdôrazniť, že naplnením požiadavky § 209 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. je aj to, aby výrok rozhodnutia jednoznačne obsahoval aj uvedenie právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, nie len označenie ust. § 178 ods. 1 písm. a) tohto zákona, ktorý upravuje iba vecnú príslušnosť pobočky poisťovne. Okrem toho nejde o hmotnoprávne ustanovenie, z ktorého možno vyvodzovať zánik, či nezánik povinného poistenia, o ktorom bolo rozhodnuté. Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava bez náležitého upozornenia, resp. bez riadneho zdôvodnenia neuviedla v rozhodnutí skutočnosti, na základe ktorých vo veci rozhodla.

13. Záverom krajský súd uviedol, že zákon o sociálnom poistení síce explicitne neupravoval a ani neupravuje posudzovanie podmienok na vznik alebo zánik účasti na povinnom sociálnom poistení SZČO pri konkurencii viacerých oprávnení na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, taktiež nerozlišuje na účely účasti na povinnom sociálnom poistení SZČO príjem, ktorý môže byť touto osobou dosiahnutý z viacerých oprávnení. S prihliadnutím na vyššie uvedenú kumuláciu zákonných podmienok

na vznik povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia SZČO, je však potrebné prijať záver, že samotné postavenie, resp. samotný status SZČO a formálna držba alebo vystavenie povolenia, príp. oprávnenia príslušným orgánom podľa osobitného predpisu na podnikanie alebo na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, samo o sebe účasť na povinnom sociálnom poistení tejto osobe nezakladá. Pre účely posúdenia spornej otázky splnenia podmienok vzniku, trvania, príp. zániku povinného sociálneho poistenia SZČO je potrebné brať do úvahy predmetné príjmy dosahované na základe viacerých oprávnení na výkon podnikateľskej činnosti samostatne. I keď sa tieto príjmy SZČO, dosahované v relevantnom období, pre účely určenia vymeriavacieho základu a výpočtu povinného sociálneho poistenia spočítavajú, reálne však musia existovať, musia sa povinnou osobou reálne dosahovať činnosťou realizovanou na základe týchto oprávnení.

14. Z vyššie uvádzaných dôvodov krajský súd rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. d/, e/ a g/ S.s.p. zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

II.

Kasačná sťažnosť

15. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, nakoľko krajský súd porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.). Navrhla, aby kasačný súd rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

16. Žalovaná sa nestotožnila s právnym posúdením krajského súdu a naďalej zotrvala na názore, že pri rozhodovaní o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia vo veci žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, postupovala v súlade so zákonom o sociálnom poistení.

17. V súvislosti s právnym záverom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozhodnutí, týkajúcim sa posudzovania príjmov žalobcu naďalej zotrvala na tom, že zákon o sociálnom poistení upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO ako jedno poistenie, a nie ako niekoľko od seba nezávislých sociálnych poistení. Poukázala na to, že pri posudzovaní vzniku, resp. trvania povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO v zmysle ust. § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu SZČO na účely sociálneho poistenia, dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 595/2003 Z.z.“) /vznik, trvanie, resp. zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO sa posudzuje vždy k 1. júlu kalendárneho roka, resp. k 1. októbru kalendárneho roka, ak bola SZČO predĺžená lehota na podanie daňového priznania, pričom sa vychádza z príjmu z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti alebo z výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý SZČO dosiahla za predchádzajúci kalendárny rok bez odpočítania daňových výdavkov preukázateľne vynaložených na jeho dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie/. Skonštatovala, že zákon o sociálnom poistení neukladá žalovanej pri posudzovaní vzniku, trvania, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO skúmať, z akých úkonov a na základe akého výkonu práce dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Žalovaná vychádza vždy z údajov poskytnutých jej Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky, pričom nie je sama oprávnená z hľadiska svojej vecnej pôsobnosti do týchto údajov akýmkoľvek spôsobom zasahovať.

18. Ďalej žalovaná uviedla, že v jednotlivých ustanoveniach zákona o sociálnom poistení vzťahujúcich sa na SZČO sa uvádza iba príjem, ktorý samostatne zárobkovo činná osoba dosiahla podľa ust. § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z.z., bez ďalšej špecifikácie príjmov a ani nezakazuje posudzovať príjmy dosiahnuté SZČO z viacerých činností ako celok. Príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti sa

ďalej členia len pre účely tohto zákona. Na podporu svojho právneho názoru poukázala žalovaná na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 27Sa/3/2017 zo dňa 15.8.2017, ako aj na rozsudky Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 25Sa/2/2017 zo dňa 9.5.2017 a sp. zn. 25Sa/1/2017 zo dňa 9.5.2017.

19. Žalovaná skonštatovala, že je povinná právne normy aplikovať tak, aby pri vydávaní tzv. individuálnych správnych aktov nevznikali neopodstatnené rozdiely v skutkovo obdobných, resp. zhodných prípadoch. V tejto súvislosti poukázala napríklad na posudzovanie právneho postavenia advokátov, stavebných inžinierov. Zákon o sociálnom poistení jej neustanovuje povinnosť rozhodovať podľa účelu ako konštatuje krajský súd v napadnutom rozhodnutí. Veci, o ktorých je pobočka Sociálnej poisťovne, ako aj žalovaná, povinná rozhodovať taxatívne, ustanovuje zákon o sociálnom poistení v § 178 a § 179, pričom príslušné ustanovenia citovaného zákona sú pobočka, ako i žalovaná povinné aplikovať rovnako na skutkovo zhodné prípady tak, aby nevznikali neodôvodnené rozdiely spôsobujúce nerovnosť medzi osobami s rovnakým skutkovým základom a právnym postavením.

20. Žalovaná sa taktiež nestotožnila s právnym názorom krajského súdu, že postupom Sociálnej poisťovne došlo k porušeniu procesných práv žalobcu. Zdôraznila, že žalobca mal možnosť obhájiť svoje práva, prípadne povinnosti a záujmy jednak ešte pred vydaním samotného prvostupňového rozhodnutia, ako aj v rámci následného odvolacieho konania a zároveň mal právo nazeráť do spisov a robiť si z nich výpisy, odpisy a na požiadanie vyhotoviť aj kópie. Podľa názoru žalovanej, aj keď nedošlo k oznámeniu začatia konania vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcovi, pobočka sociálnej poisťovne nekonala v rozpore s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnom poistení. V tejto súvislosti poukázala žalovaná na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24.2.2011, v ktorom vyslovil právny názor, že ...“konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon (§ 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení). Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona o sociálnom poistení ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá správny poriadok. Taktiež zákon o sociálnom poistení neukladá povinnosť žalovanej pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.“ Žalovaná zároveň konštatovala, že rozhodovacia prax súdov je v tomto smere ustálená (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžsk/22/2017 z 21. 8.2017).

21. Žalovaná ďalej konštatovala, že v nedávkových konaniach sa v plnej miere realizuje zásada oficiality na strane príslušnej jej organizačnej zložky. Podklady, ktorými disponovala v čase vydania rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu boli postačujúce na rozhodnutie vo veci. Taktiež zdôraznila, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu spolu s rozhodnutím žalovanej ako odvolacieho orgánu je potrebné považovať za jeden celok. V tejto súvislosti poukázala žalovaná na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/57/2013 zo dňa 18.11.2014.

22. Súčasne žalovaná poukázala na ust. § 209 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, v súlade s ktorým výrok napadnutého rozhodnutia obsahuje podľa jej názoru rozhodnutie vo veci s odvolaním sa na § 179 ods. 1 písm. b) citovaného zákona, na základe ktorého bola ako odvolací orgán oprávnená rozhodnúť vo veci. Obdobne tak poukázala aj na výrok prvostupňového rozhodnutia s odvolaním sa na ust. § 178 ods. 1 písm. a) bod prvý citovaného zákona. Vychádzajúc z ust. § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení je Sociálna poisťovňa povinná uviesť právne predpisy, na základe ktorých rozhodovala, až v odôvodnení rozhodnutia. Skonštatovala, že napadnuté rozhodnutie žalovanej, ako i prvostupňové rozhodnutie, obsahujú citáciu ustanovení právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovali a z ktorých vychádzali pri právnom posúdení veci. Z citovaného ustanovenia podľa názoru žalovanej nevyplýva potreba, aby odôvodnenie rozhodnutia dávalo odpoveď na každú vnesenú námietku, ale vyžaduje sa, aby konajúci

orgán v odôvodnení rozhodnutia zdôvodnil skutkový a právny stav prejednávanej veci, aby uviedol, na podklade ktorých skutočností rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia. Napadnuté rozhodnutie žalovanej spolu s rozhodnutím prvostupňového orgánu podľa jej názoru dostatočne odôvodňujú výrok predmetných rozhodnutí s poukázaním na skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutia, zhodnotením príslušných dôkazov a poukázaním na právne predpisy, na základe ktorých žalovaná, ako aj prvostupňový orgán rozhodli.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti zotrvala žalovaná na právnom názore prezentovanom aj vo vyjadrení k správnej žalobe, že žalobcovi ako SZČO povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie nezaniklo dňa 31. decembra 2004, ale až dňa 30. júna 2006.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

24. Žalobca vo svojom vyjadrení k podanej kasačnej sťažnosti naďalej zotrval na svojich predchádzajúcich vyjadreniach v tejto veci a navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej s poukazom na ust. § 461 S.s.p. ako nedôvodnú zamietol.

25. Žalobca mal za to, že podaním odhlášky z dôchodkového poistenia ukončil povinné dôchodkové poistenie v plnom rozsahu, t.j. aj vo všetkých jeho podnikateľských činnostiach, a teda aj z titulu architekta. Výtýkal žalovanej, že sa nezaoberala jeho tvrdením, že od 1.1.2005 nemal okrem invalidného dôchodku žiadny iný príjem ako SZČO, pričom túto skutočnosť ani nevyvrátila. Nesúhlasil s názorom žalovanej, že nemá povinnosť skúmať, z akej činnosti SZČO dosiahla príjmy, čo považoval za rozporné s ustanovením § 195 ods. 1, ktoré túto povinnosť podľa jeho názoru zahŕňa.

26. Vychádzajúc zo zásad „dobrej verejnej správy“ žalobca zastával názor, že pokiaľ žalovaná začala konanie po 14 rokoch, bola ho povinná pred vydaním rozhodnutia oslovit'. Celé konanie žalovanej považoval za arbitrárne, účelové a hrubo zasahujúce do jeho práv, narušujúce jeho právnu istotu s negatívnymi dôsledkami na jeho zdravotný stav.

IV.

Posúdenie veci kasačným súdom

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu kasačných námietok žalovaného (§ 453 ods. 1 S.s.p.), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

28. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 43Sa/17/2018-75 zo dňa 6. mája 2019, ktorým krajský súd žalobou napadnuté rozhodnutie zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

29. Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia číslo: 36126-3/2018-BA zo dňa 2. júla 2018, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 56843-1/2018-TT zo dňa 10. januára 2018 vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

30. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 177 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný

stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi.

31. Správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy, ak tento zákon neustanovuje inak. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci (§ 119 S.s.p.).

32. Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p.).

33. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej veci sa zásadne obmedzí na otázku, či vykonané dôkazy, z ktorých správny orgán vychádzal, nie sú pochybné najmä s ohľadom na prameň, z ktorých pochádzajú, alebo pre porušenie niektorej procesnej zásady správneho konania, a ďalej na otázku, či vykonané dôkazy logicky robia vôbec možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu posudzuje, či správny orgán aplikoval na predmetnú právnu vec relevantný právny predpis. Zákonnosť postupu správny súd skúma na základe rovnakých kritérií ako zákonnosť rozhodnutí.

34. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu, ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

35. Kasačný súd mal v danej veci preukázané, že krajský súd v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, keď napadnutým rozsudkom zrušil žalobou napadnuté rozhodnutie, postupoval náležite v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku.

36. Najvyšší súd po vyhodnotení kasačných dôvodov žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Hoci sa kasačný súd nestotožnil s názorom krajského súdu o porušení procesných práv žalobcu žalovanou, nič to nemení na tom, že spornú otázku výkladu ustanovenia § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení krajský súd správne právne posúdil.

37. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

38. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho, a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

39. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané.“ (ÚS 17/1999, nález z 22. septembra 1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, nález z 13. októbra 1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98, I. ÚS 54/02 nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnomu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (PL. ÚS 1/04).

40. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

41. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

42. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. V právnej praxi preto môže v činnosti orgánov aplikujúcich právo dochádzať k situácii, že prameň práva, ktorý je vo formálnom súlade s ústavou nie je interpretovaný ústavne konformným spôsobom, pričom orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej právomoci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva a Európskej únie.

43. Z citovanej ústavnej úpravy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musia byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu.

44. Zo súdneho spisu krajského súdu, ktorého súčasťou tvoril administratívny spis, mal kasačný súd za preukázané, že v preskúmvanej veci bol sporný výklad ustanovenia § 21 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. - ktoré upravuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činné osoby - preto kasačný súd zameril svoju pozornosť k výkladu predmetného ustanovenia.

45. Zo skutkových okolností daného prípadu je zrejmé, že žalobca bol držiteľom živnostenského oprávnenia č. ŽO-1992/1290 ako i to, že od 1.12.2000 bol žalobca držiteľom autorizačného osvedčenia vydaného Slovenskou komorou architektov č. 0521AA ako autorizovaný architekt (nie autorizovaný stavebný inžinier, ako ustálila žalovaná). Taktiež je zrejmé, že žalobca ukončil svoju podnikateľskú činnosť na základe živnostenského oprávnenia ku dňu 31.12.2004 a predložil žalovanej registračný list FO - odhlášku z povinného poistenia.

46. Podľa ust. § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. júla 2006, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti znalca a tlmočníka, ktorú vykonávajú podľa

osobitného predpisu, v konaní pred štátnym orgánom a orgánom, na ktorý prešli úlohy štátnych orgánov, a okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

47. Podľa ust. § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2007, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, ak tento zákon neustanovuje inak.

48. Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení je nesporné, že žalobca mal, i po tom, ako ukončil podnikateľskú činnosť na základe živnostenského oprávnenia, postavenie SZČO, keďže bol držiteľom autorizačného osvedčenia č. 0521AA vydaného Slovenskou komorou architektov ako autorizovaný architekt a toto oprávnenie na vykonávanie činnosti predpokladané v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení je oprávnenie s konštitutívnym účinkom, na základe ktorého môže byť určitá činnosť priamo vykonávaná. „Existencia autorizačného osvedčenia architekta, podmienená jeho zápisom v zozname autorizovaných architektov vedenom Slovenskou komorou architektov až do času, kým architekt nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu má za následok, že musí byť považovaný za SZČO na účely zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžso/59/2015 zo dňa 28.9.2016)

49. Krajský súd mal za to, že pre účely posúdenia spornej otázky splnenia podmienok vzniku, trvania, príp. zániku povinného sociálneho poistenia SZČO v danom prípade je potrebné brať do úvahy predmetné príjmy dosahované na základe viacerých oprávnení na výkon podnikateľskej činnosti samostatne. S uvedeným sa však nestotožnila žalovaná, ktorá mala za to, že pri posudzovaní vzniku, resp. trvania povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO v zmysle ust. § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu SZČO na účely sociálneho poistenia dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z.z. Vznik, trvanie, resp. zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO sa posudzuje vždy k 1. júlu kalendárneho roka, resp. k 1. októbru kalendárneho roka, ak bola SZČO predĺžená lehota na podanie daňového priznania, pričom sa vychádza z príjmu z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti alebo z výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý SZČO dosiahla za predchádzajúci kalendárny rok bez odpočítania daňových výdavkov preukázateľne vynaložených na jeho dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie.

50. V prejednávanom prípade za daných skutkových okolností sa kasačný súd stotožnil s názorom krajského súdu o tom, že je potrebné brať do úvahy predmetné príjmy dosahované na základe viacerých oprávnení na výkon podnikateľskej činnosti samostatne. V tejto súvislosti poukazuje kasačný súd na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu, s ktorou sa stotožňuje, a to najmä na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžsk/92/2017, z ktorého je zrejme nasledovné; „Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. je predpokladom vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO v zmysle § 21 tohto zákona preukázanie, že posudzovaná osoba spĺňa zákonné podmienky statusu SZČO definovanej v § 5 tohto zákona a súčasne preukázanie, že táto osoba v zákonom určenej dobe dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu - zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 595/2003 Z. z.“) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou

činnosťou, ktorý bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9. Pri posudzovaní zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia tejto osoby je rozhodujúce, že k 30.06. kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon č. 595/2003 Z. z.) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak. Logickým výkladom uvedenej právnej úpravy plynie záver, že pokiaľ zákonodarca podmieňuje vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia povinnej osoby preukázaním statusu SZČO definovanej v § 5 písm. b/ tohto zákona, tak aj pri posudzovaní príjmu plynúceho z jej podnikania predpokladá dosahovanie príjmu z jej podnikania ako SZČO, z čoho plynie záver, že povinná osoba dosiahla príjem z podnikania na základe oprávnenia na výkon SZČO v zmysle § 5 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30.04.2019). Obdobný právny názor už najvyšší súd judikoval vo svojej predchádzajúcej judikatúre (rozsudok sp. zn. 7Sžo/20/2011 zo dňa 15.12.2011, publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 72), v ktorom najvyšší súd vyjadril právny názor, že „pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vyplynuli z podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu SZČO“. Z odôvodnenia rozhodnutia žalovanej je zrejmé, že príjmy žalobcu za rok 2003 a 2004 plynuli výsostne zo živnosti.

51. Vo vzťahu k porušeniu procesných práv žalobcu dáva kasačný súd krajskému súdu do pozornosti, že zákon o sociálnom poistení umožňuje začať Sociálnej poisťovni konanie na podnet organizačnej zložky, ktoré je v takomto prípade začaté realizovaním prvého úkonu voči účastníkovi konania. Zákon o sociálnom poistení bližšie nešpecifikuje, o aký úkon má ísť. Nevylučuje teda, aby prvým úkonom bolo aj doručenie rozhodnutia. V predmetnej veci ide o konanie o zániku sociálneho poistenia (§ 178 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení), v ktorom Sociálna poisťovňa vydala rozhodnutie. Taktiež zákon o sociálnom poistení neustanovuje povinnosť Sociálnej poisťovni upovedomiť účastníka o začatí správneho konania, ako to ukladá Správny poriadok, ako aj neukladá Sociálnej poisťovni povinnosť pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k podkladom, prípadne navrhnúť doplnenie (bližšie pozri rozhodnutie najvyššieho súdu v uznesení č. k. 7Sžo/20/2010 z 24.02.2011). V danom prípade účastník konania, ktorému bolo začatie konania oznámené až v momente doručenia prvostupňového rozhodnutia, bol oprávnený vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia, a to v rámci odvolacieho konania, ktoré tvorí s prvostupňovým konaním jeden celok. Taktiež podľa názoru kasačného súdu napadnuté rozhodnutie žalovanej spolu s rozhodnutím prvostupňového orgánu dostatočne odôvodňujú výrok predmetných rozhodnutí s poukázaním na skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie, zhodnotením príslušných dôkazov a poukázaním na právne predpisy, na základe ktorých žalovaná, ako aj prvostupňový orgán rozhodli. Z uvedeného dôvodu nemožno súhlasiť s názorom krajského súdu prezentovaným v odôvodnení jeho rozhodnutia o porušení procesných práv žalobcu.

52. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej podľa § 461 S. s. p. ako nedôvodnú zamietol.

53. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že žalobcovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti nárok na náhradu trov tohto konania nepriznal, nakoľko mu v súvislosti s týmto konaním žiadne trovy nevznikli (§ 467 ods. 1 S. s. p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S. s. p.).

54. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.